

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИМІНОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЗАХІДНО-РЕГІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ КЛУБІВ ЮНЕСКО
АКАДЕМІЯ ЮРИДИЧНИХ НАУК МОЛДОВИ
ІНСТИТУТ ДЕМОКРАТІЇ МОЛДОВИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

НАШЕ ПРАВО

**OUR
LAW**

KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS
CRIMINOLOGICAL ASSOCIATION OF UKRAINE
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT
WEST REGIONAL ASSOCIATION OF UNESCO CLUBS
ACADEMY OF LAW SCIENCE OF MOLDOVA
INSTITUTE FOR DEMOCRACY OF MOLDOVA
NATIONAL ACADEMY OF LEGAL SCIENCES OF UKRAINE
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE

№ 2, 2021

Спеціалізоване
видавництво

Specialized
publishing house

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

ПАВЛЕНКО В.С. КОРУПЦІЯ І СУВЕРЕНІТЕТ: ДОСВІД АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОСОЮЗУ	5
МОЈДЕН Р. WOMEN'S HEALTH IS A TOOL FOR WORLD HAPPINESS.....	12
ОБЛОВАЦЬКА Н.О. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОПОДАТКУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	19
КОТЬКО М.І. ПРАВО НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД: УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ.....	24
ПАВЛІЧЕНКО І.М. ЮРИДИЧНІ ГАРАНТІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ТРУДОВИХ ПРАВ БІЖЕНЦІВ ТА ОСІБ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ДОДАТКОВОГО ЗАХИСТУ	30
СУХОРУКОВ М.С. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ГРОМАДСЬКИХ ФОРМУВАНЬ.....	37

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

ЖАРОВСЬКА І.М., РУДАНЕЦЬКА О.С. ІНСТИТУТ ОСВІТНЬОГО ОМБУДСМЕНА: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ.....	43
АРТЕМЕНКО О.В., ЛИТВИН Н.А. ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ.....	49
ЄВДОКІМЕНКО С.А. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОЇ БЕЗПЕКИ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ	56
БОЙКО О.М. ІНФОРМАЦІЯ З ОБМЕЖЕНИМ ДОСТУПОМ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ.....	62
СІТНІКОВ В.В. ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ НА ПОСАДИ ЧЛЕНІВ ВИЩОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ СУДДІВ УКРАЇНИ.....	68

ІВАНОВ С.М.	
ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ ЩОДО РЕЄСТРАЦІЇ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ОСОБИ	75
УЛЮТІНА О.А.	
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ	80
ВЕРЕСЕНКО Ю.В.	
ПОНЯТТЯ МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС УКРАЇНИ	86
БАТМАНОВА В.В.	
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	93
АНІСІМОВ К.І.	
ПАРТНЕРСТВО ЯК МОДЕЛЬ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ Й ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	99

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА

КАНЦІР В., СКРЕКЛЯ Л., ЛЕМЕХА Р.	
ШТРАФ ЯК ВИД ПОКАРАННЯ ЗА ВЧИНЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ОЗНАКОЮ СКЛАДІВ ЯКИХ Є ІСТОТНА ШКОДА.....	104
НАЗИМКО Є.С., ЩЕРБІНА А.В.	
ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ В РОБОТУ АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТООБИГУ СУДУ	109
БОТНАРЕНКО І.А.	
ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО В СІМ'І	117
НАУМОВА А.О.	
ВИПРАВДУВАЛЬНИЙ ВИРОК - АКТ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІДСУДНОГО	125

ЦИВІЛЬНЕ, ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ТРУДОВЕ ПРАВО

ХАТНЮК Н.С., ПОБІЯНСЬКА Н.Б.	
ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПРИВАТНОЇ ПСИХІАТРИЧНОЇ ТА ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	131
ТРОЦЬОК Н.В.	
ДІЯЛЬНІСТЬ КОЛЕКТОРСЬКИХ КОМПАНІЙ НА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	139
ШИШКА Н.В.	
РОЛЬ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ВЕРХОВНОГО СУДУ У ПРОЦЕСІ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ	147

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПРИВАТНОЇ ПСИХІАТРИЧНОЇ ТА ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

ХАТНЮК Наталія Сергіївна - доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри публічного та приватного права Факультет права та міжнародних відносин Київський університет імені Бориса Грінченка,

<https://orcid.org/0000-0003-3064-7510>

ПОБІЯНСЬКА Неллі Борисівна - кандидат юридичних наук, доцент кафедри приватно-правових дисциплін Університету сучасних знань

<https://orcid.org/0000-0001-5872-9281>

DOI

Стаття посвячена изучению вопросов правового регулирования предоставления психиатрических и психотерапевтических услуг и исследованию особенностей осуществления частной психотерапевтической медицинской практики. В статье проанализировано нормативно-правовое регулирование и определены правовые принципы предоставления, в частности частных психиатрических и психотерапевтических медицинских услуг. Автором раскрывается юридическая природа определенного вида медицинских услуг как психиатрическая и психотерапевтическая помощь физическим лицам, которую предоставляют государственные амбулаторные и стационарные психиатрические медицинские заведения, частные психиатрические медицинские заведения и физические лица-предприниматели, которые осуществляют медицинскую практику на основании лицензии. Проанализировано, что с целью обеспечения надлежащего предоставления медицинской помощи физическим лицам как амбулаторными психиатрическими заведениями, так и частными врачами, соблюдение гарантий медицинской практики, защиты профессиональных прав медиков, обеспечения высокого профессионального уровня врачей-психиатров и решения вопросов дисциплинарной ответственности врачей в Украине действует медицинское самоуправление. На данном этапе развития частной психиатрической и психотерапевтической помощи правовые основы исследуемого института уже при-

ближены к признанным международным стандартам, что обеспечит предоставление профессиональной психиатрической и психотерапевтической медицинской помощи любым физическим лицам.

Ключевые слова: психиатрическая помощь, психотерапевтическая помощь, психиатрические и психотерапевтические услуги, психиатрическое медицинское заведение, медицинская практика, правовое регулирование психотерапевтической практики, частная психиатрическая и психотерапевтическая медицинская помощь.

Постановка проблеми

Кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство і держава відповідальні перед сучасним і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду народу України, забезпечують пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави, поліпшення умов праці, навчання, побуту і відпочинку населення, розв'язання екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги і запровадження здорового способу життя. Основи законодавства України про охорону здоров'я визначають правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини у цій сфері з метою забезпечення гармонійного розвитку фізичних і духовних сил, високої працездатності та довголітнього активного

життя громадян, усунення факторів, що шкідливо впливають на їх здоров'я, попередження і зниження захворюваності, інвалідності та смертності, поліпшення спадковості [1].

В умовах пандемії в Україні назріла проблема лікування, надання медичної допомоги й утримання в державних або комунальних психіатричних закладах осіб із хронічними психіатричними розладами, оскільки медицина перебуває в стані реформування, то відсутність фінансового забезпечення державних або комунальних психіатричних закладів обумовили їх закриття. Тому актуальним залишається питання розвитку та удосконалення механізму надання психіатричної та психотерапевтичної медичної допомоги у закладах медицини приватної форми власності.

Метою публікації є вивчення питань правового регулювання надання психіатричних і психотерапевтичних послуг та дослідження особливостей здійснення приватної психотерапевтичної медичної практики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню питань надання психіатричної та психотерапевтичної медичної допомоги в Україні в тій чи іншій мірі приділяли увагу такі науковці-правники? фахівці у галузі психології, психотерапії та психіатрії, як С.С. Агафонова, Б.М. Алмазов, С.В. Антонов, Н.Б. Болотіна, О.А. Бурій, І.О. Буряк, Т.В. Волинець, В.Д. Волков, Б.О. Волос, З.С. Гладун, Л.М. Дешко, Т.А. Караваяєва, С.В. Клименко, Н.В. Козлова, О.В. Крилова, М.А. Курбанов, Б.Д. Менделевич, О.С. Поясник, Є.В. Савошикова, І.Я. Сенюта, Т.А. Солохіна, В.Ю. Стеценко, М.А. Фролова та інші. У той же час, окремі питання правового регулювання особливостей надання саме приватної психіатричної чи психотерапевтичної медичної допомоги свого належного висвітлення не отримало.

Виклад основного матеріалу

Конституцією України передбачено, що кожен українець має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування, при чому таке право гарантується громадянам безоплатно [2].

Медична допомога надається населенню професійно підготовленими медичними працівниками, діяльність яких спрямована на профілактику, діагностику та лікування у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами.

Медичне обслуговування здійснюється діяльністю закладів охорони здоров'я, реабілітаційних закладів, відділень, підрозділів, а також фізичних осіб - підприємців, які зареєстровані та одержали відповідну ліцензію у встановленому законом порядку, у сфері охорони здоров'я, що не обов'язково обмежується медичною допомогою та/або реабілітаційною допомогою, але безпосередньо пов'язана з їх наданням. Заклади охорони здоров'я, які є юридичною особою незалежно від форми власності та організаційно-правової форми або її відокремленим підрозділом, забезпечують медичне обслуговування населення та/або надання реабілітаційної допомоги на основі відповідної ліцензії та забезпечення професійної діяльності медичних (фармацевтичних) працівників і фахівців із реабілітації. Однак, умови надання медичної допомоги у державних чи комунальних закладах охорони здоров'я якісно відрізняються від умов надання медичної допомоги у приватних закладах.

У свою чергу? психіатрична допомога – це комплекс спеціальних заходів, спрямованих на обстеження стану психічного здоров'я осіб, профілактику, діагностику психічних розладів, лікування, нагляд, догляд, медичну та психологічну реабілітацію осіб, які страждають на психічні розлади, у тому числі внаслідок вживання психоактивних речовин. Закладами з надання психіатричної допомоги є психіатричні, наркологічні чи інші спеціалізовані заклади охорони здоров'я, центри, відділення, кабінети тощо, інші заклади та установи будь-якої форми власності, ді-

яльність яких пов'язана з наданням психіатричної допомоги.

Досліджуючи питання приватної психіатрії та психотерапії як виду підприємницької діяльності, ми можемо опиратися на правові засади здійснення приватної медичної практики як особливого виду господарської діяльності. Медична практика – це діяльність, пов'язана з комплексом спеціальних заходів, спрямованих на сприяння поліпшенню здоров'я, підвищення санітарної культури, запобігання захворюванням та інвалідності, на діагностику, допомогу особам з гострими і хронічними захворюваннями й реабілітацію хворих та інвалідів, що здійснюється особами, які мають спеціальну освіту [1].

Серед установ, які забезпечують охорону здоров'я в Україні, існують санітарно-профілактичні, лікувально-профілактичні, фізкультурно-оздоровчі, санаторно-курортні, аптечні, науково-медичні та інші установи охорони здоров'я [3, с. 21]. Такі заклади створюють підприємства, установи та організації з різними формами власності, а також фізичні особи при наявності необхідної матеріально-технічної бази і кваліфікованих фахівців. Заклад охорони здоров'я здійснює свою діяльність на підставі статуту, що затверджується власником або уповноваженим ним органом [1].

Діяльність приватних медичних закладів здійснюється через утворені приватні (недержавні) клініки – лікувальні заклади, які відрізняються від лікувальних закладів державної та комунальної форми власності тільки тим, що медична допомога в приватних клініках надається на платній основі [4, с. 48].

У наш час в Україні існує значна кількість приватних закладів медичного обслуговування. До таких відносяться стоматологічні клініки, медичні заклади пластичної хірургії, гінекологічні установи, хірургічні та онкологічні медичні заклади, психіатричні клініки тощо.

Згідно з Переліком закладів охорони здоров'я, затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України,

заклади з надання психіатричної допомоги відносяться до лікувально-профілактичних [5]. Проте незалежно від форми власності, вони виконують ті ж самі функції, що й державні, комунальні та відомчі медичні заклади. Тож приватні лікарні психіатричного та психотерапевтичного спрямування переважно так само надають медичні послуги відповідного призначення громадянам, які отримують статус пацієнта.

До їх компетенції входить: - лікування наркоманії, алкоголізму, ігрових залежностей; - кодуювання; - лікування психічних розладів; - консультації; - реабілітація; - діагностика; - профілактика психічних захворювань тощо.

Щодо державного управління та контролю клінік психіатричного лікування, то воно набагато жорсткіше та вимогливіше. Проте, незважаючи на це, вимоги до недержавних психіатричних клінік ставляться такі ж самі, що й до закладів державної чи комунальної форми власності [6, с.124]. Однак, на відміну від недержавних психіатричних клінік, правовий статус недержавних психотерапевтичних закладів законодавством не врегульований, за винятком ліцензування такої діяльності.

Приватні психіатричні та психотерапевтичні клініки, як і будь-які медичні заклади, повинні здійснювати свою діяльність на підставі ліцензії на відповідний вид медичної практики за умови виконання клініками кваліфікаційних, організаційних та інших спеціальних вимог, установлених ліцензійними умовами провадження господарської діяльності з медичної практики [7].

Також повинні бути дотримані умови щодо наявності приміщень, що відповідають установленим санітарним нормам і правилам; наявності приладів, обладнання, оснащення відповідно до таблиця, оснащення виробами медичного призначення лікувальних та діагностичних кабінетів, амбулаторно-поліклінічних закладів, стаціонарних відділень лікарень; укомплектованості працівниками (лікарями, провізорами,

молодшими спеціалістами з медичною та фармацевтичною освітою) для провадження господарської діяльності з медичної практики; дотримання вимог щодо атестації медичних працівників та фармацевтичних працівників; проходження медичними та фармацевтичними працівниками обов'язкових медичних оглядів; наявності входу та умов для вільного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями [8].

Проте все ж таки законодавець визначає декілька обмежень щодо приватних клінік і видів медичної допомоги, які можуть надавати недержавні лікувальні заклади, а саме:

– приватні медичні заклади (зокрема, психіатричного спрямування) не мають права видавати листки непрацездатності, хоча це є дуже важливим аспектом лікувального процесу [9];

– обмеження щодо використання лікарських засобів, що віднесені до переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, діяльність з якими потребує отримання ліцензії, що дає право суб'єкту господарювання на здійснення зазначених у ньому видів діяльності з обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів наркотичних засобів і психотропних речовин протягом визначеного строку за умови виконання ліцензійних умов [10].

У положеннях норм, що встановлюють ці обмеження, законодавець уточнює, що на вищезазначені дії мають право медичні заклади саме комунальної та державної власності. Законодавець встановлює відповідні вимоги та особливості в господарській діяльності недержавних психіатричних закладів.

Варто акцентувати увагу на тому, що у примусовому порядку госпіталізувати особу як до приватного, так і до державного медичного закладу з надання психіатричної допомоги без згоди фізичної особи неможливо. Якщо ми маємо на увазі кримінальне провадження, то необхідно згадати «Правила застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі

з надання психіатричної допомоги», затвержені Наказом МОЗ України, у якому зазначається, що стаціонарні види примусових заходів медичного характеру, тобто заходів, що застосовуються до осіб, котрі скоїли суспільно небезпечне діяння для надання їм психіатричної допомоги, надаються у спеціальних медичних закладах із надання психіатричної допомоги [9].

Законодавством передбачено офіційний «Перелік спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги», до якого входять лише державні та комунальні заклади [10]. Таким чином, примусово госпіталізувати фізичну особу, що скоїла суспільно небезпечне діяння, до приватного закладу з надання психіатричних медичних послуг – неможливо.

Законодавством прямо не заборонено надавати психіатричну медичну допомогу в закладах приватної форми власності в примусовому порядку. Аналізуючи судову практику, ми знайшли твердження суду про те, що саме на державу покладається позитивний обов'язок створювати належні умови надання психіатричної допомоги громадянам, котрі її потребують [11]. Відповідно, суд надає перевагу державним закладам при примусовому розміщенні особи в психіатричний заклад. Але теоретично, зважаючи на те, що в законодавчій базі нема чітких дозволів чи заборон стосовно цього питання, ми можемо припустити, що особі в примусовому порядку можуть надати психіатричну допомогу в недержавному закладі, за клопотанням опікуна, піклувальника чи третіх осіб. Проте, в першу чергу, такий заклад повинен відповідати всім умовам в аспекті забезпечення такими примусовими заходами, що визначить суд, а також суду повинно бути запропоноване рішення з приводу того, хто буде спонсорувати таке лікування.

Психотерапевт - це фахівець, який допомагає усвідомити проблеми пацієнтів, які зіштовхнулися з внутрішніми конфліктами. Методики психотерапевта базуються не тільки на знаннях психо-

логії, але ще й на специфічних знаннях у сфері медицини. Психотерапевтична допомога спрямована на зміну особистості, вирішення усвідомлених та неусвідомлених внутрішніх конфліктів, загального поліпшення якості життя та стосунків з людьми. Психотерапія передбачає систематичну тривалу роботу з клієнтом та постійні регулярні зустрічі. Як правило, психотерапевтична допомога не тягне за собою виписування ліків, але психотерапевт, який отримав медичну ліцензію, має право призначити медикаментозне лікування.

У складних ситуаціях психотерапевт може працювати в парі з психіатром.

По суті, діяльність психолога та психотерапевта близькі за своїм функціоналом, але є дві істотні різниці:

✓ психолог не повинен отримувати додаткову медичну освіту;

✓ діяльність психотерапевта вимагає отримання ліцензії.

Для того, щоб надавати психотерапевтичні послуги, потрібно, у першу чергу, отримати ліцензію на медичну практику для лікаря-психотерапевта.

Згідно з п. 5 наказу МОЗ України № 199, лікар-психотерапевт - фахівець, який має повну вищу освіту за напрямом підготовки «Медицина», спеціалізацію за фахом «Психотерапія», може застосовувати методи психологічного і психотерапевтичного впливу у професійній діяльності. Оптимальним варіантом реєстрації такої діяльності буде оформлення фізичної особи-підприємця. Після реєстрації необхідно зареєструватися у податковій службі як платник єдиного податку першої або другої групи.

Важливо пам'ятати, що такого КВЕД як «психологічна допомога» не існує. Тому на практиці, вказують КВЕД 86.90 «Інша діяльність у сфері охорони здоров'я». У майбутньому, якщо у такого психолога з'являться партнери, вони можуть спільно зареєструвати юридичну особу у вигляді товариства з обмеженою відповідальністю.

Документи, які потрібні психологу, психіатру чи психотерапевту для початку

діяльності: - диплом з відповідною спеціальністю; - документ про проходження курсів підвищення кваліфікації (кожні 5 років); - заява про бажання зайняття даним видом медичних послуг.

Ліцензування медичної діяльності проводиться на підставі ліцензійних вимог: сукупності конкретних видів діяльності, установлених положеннями про ліцензування, вимог та умов, виконання яких ліцензіатом (заявником на отримання права на ліцензійну діяльність) обов'язково при здійсненні ліцензованого виду діяльності.

Ліцензування означає процес, при якому постачальник послуг вживає заходів для того, щоб отримати від компетентного органу рішення про дозвіл на надання послуг, заснування, або зважаючи на дозвіл щодо заснування економічної діяльності, іншої, ніж надання послуг, у тому числі і рішення про внесення змін або продовження терміну дії такого дозволу. Господарська діяльність з медичної практики (далі - медична практика) - вид господарської діяльності у сфері охорони здоров'я, який провадиться закладами охорони здоров'я та фізичними особами - підприємцями з метою надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії. Суб'єкт господарювання, який має намір проваджувати господарську діяльність з медичної практики, особисто або через уповноважену ним особу, звертається до Міністерства охорони здоров'я України, як органу ліцензування, із заявою. До заяви про видачу ліцензії додаються: - відомості про стан матеріально-технічної бази, наявність персоналу із зазначенням його освітнього і кваліфікаційного рівня. Сторінки відомостей нумеруються, прошиваються, засвідчуються підписом уповноваженої особи та 68 скріплюються печаткою суб'єкта господарювання (за наявності); - опис документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії у двох примірниках.

У разі наявності підстав для переоформлення ліцензії ліцензіат зобов'язаний протягом одного місяця подати до органу ліцензування заяву про

переоформлення ліцензії та документи, що підтверджують наявність підстав для переоформлення ліцензії. МОЗ України приймає рішення про видачу ліцензії або про залишення заяви про отримання ліцензії без розгляду, протягом трьох робочих днів із дати надходження документів, що додавались ліцензіатом до заяви. Протягом трьох робочих днів, з дати прийняття зазначеного рішення, заявнику надсилає в письмовій формі повідомлення із обов'язковим зазначенням підстави залишення заяви про отримання ліцензії без розгляду.

Найпоширенішою підставою для виникнення, зміни та припинення цивільно-правових відносин з оплатного надання психотерапевтичних та психіатричних медичних послуг є договір про надання медичних послуг, на який поширюються загальні положення цивільного законодавства. Договір про надання медичних послуг – це договір, за яким одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням іншої сторони надати послугу профілактичного, лікувального, діагностичного, реабілітаційного характеру, а замовник зобов'язується прийняти й оплатити зазначену послугу.

Узагальнюючи законодавство України про охорону здоров'я та надання психіатричних та психотерапевтичних медичних послуг, варто відзначити, що надання приватних психіатричних та психотерапевтичних медичних послуг базується, по-перше, на Конституції України [2], Законі України «Основи законодавства, України про охорону здоров'я» [1] та інших прийнятих відповідно до них актів законодавства, що регулюють суспільні відносини у сфері охорони здоров'я; по-друге, на таких актах законодавства як: Цивільний кодекс України [12], Господарський кодекс України [13], Закони України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [7], «Про психіатричну допомогу» [14], «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення застосування методів профілактики, діагностики, лікування, реабілітації та лікарських засобів і

заняття народною медициною (цілительством)» [15], Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку застосування методів психологічного і психотерапевтичного впливу» [16] та Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики» [8], яка встановлює організаційні, кадрові та технологічні вимоги до матеріально-технічної бази ліцензіата, обов'язкові для виконання під час провадження господарської діяльності з медичної практики, а також визначає вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

Висновок

Виходячи з досліджуваних правових засад, маємо зазначити, що приватна психіатрія та психотерапія – це медична практика як вид підприємницької діяльності, що займається наданням відповідних медичних послуг психіатричного та психотерапевтичного призначення, поза межами установ державної і комунальної системи охорони здоров'я та в незалежному від них статусі, за кошти фізичних осіб або за рахунок коштів підприємств, установ і організацій, у тому числі страхових медичних організацій, на підставі укладених угод.

Діяльність приватних психотерапевтичних закладів регулюється не профільним законодавством через його відсутність, а нормативними актами, що регулюють окремі питання надання саме медичних психотерапевтичних послуг. Відповідно, до таких нормативно-правових актів приватний психотерапевтичний заклад у питаннях організації та діяльності практично не відрізняється від державного чи комунального, але послуги, що надають лікувальні заклади приватної форми власності, повинні задовільняти потреби споживачів, створювати кращі умови та залучати фахових та досвідчених спеціалістів. Відсутність законодавчого врегулювання питання надання приватних

психіатричних та психотерапевтичних медичних послуг створює незручності для пацієнта як споживача таких послуг. Тому ми вважаємо, що законодавство у сфері надання приватних психіатричних та психотерапевтичних медичних послуг потребує удосконалення, задля забезпечення споживачам рівносильного вибору між безоплатними та платними медичними послугами.

Література

1. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 4. ст.19.
2. Конституція України : затверджена Законом України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (Із змін., внесеними згідно із Законом України від 1 лютого 2011-№ 2952- VI (2952-17) // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.; 2011. – № 10. – Ст. 68.
3. Радиш Я.Ф. Державне управління охороною здоров'я в Україні: генезис, проблеми та шляхи реформування (Монографія): Передмова і загальна редакція: проф. Н.Р. Нижник. К.: Вид-во УАДУ, 2001. 360 с.
4. Господарське право України: підручник: За ред. В.М. Гайворонського, В.П. Жушмана: Х., 2005. 384 с.
5. Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських, провізорських посад, посад молодших спеціалістів з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я та посад фахівців у галузі охорони здоров'я з у закладах охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.10.2002 р. № 385. Офіційний вісник України. № 46. стор. 131, ст 2116, код акта 23614/2002.
6. Вінник О.М. Господарське право: Курс лекцій: К.: Атіка, 2005. – 624 с.
7. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015р. № 222-VIII. Відомості Верховної Ради. 2015. № 23. ст.158.
8. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з медичної практики: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 березня 2016 р. № 285. Офіційний вісник України. 2016 р. № 30. стр. 18, ст 1184, код акта 81591/2016.
9. Про затвердження Правил застосування примусових заходів медичного характеру в спеціальному закладі з надання психіатричної допомоги: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 31.08.2017 № 992. Офіційний вісник України, 2017 р. № 98. стр. 169, ст. 3014, код акта 88198/2017.
10. Про затвердження Переліку спеціальних закладів з надання психіатричної допомоги: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.03.2018 № 516. URL: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-20032018--516-pro-zatverdzhennja-pereliku-specialnih-zakladiv-z-nadannja-psihiatrichnoi-dopomogi>.
11. Судове рішення по справі №607/19902/19 від 28.08.2019 Тернопільського міськрайонного суду Тернопільської області. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/83920897>.
12. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40-44. Ст. 356.
13. Господарський Кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV, редакція станом на 03.02.2021 року. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
14. Про психіатричну допомогу: Закон України від 22 лютого 2000 року № 1489-III. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 19. Ст. 143.
15. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення застосування методів профілактики, діагностики, лікування, реабілітації та лікарських засобів і заняття народною медициною (цілительством): Закон України від 17 травня 2007 року № 1033-V. Відомості Верховної Ради України. 2007.- № 34. Ст. 445.
16. Про затвердження Порядку застосування методів психологічного і пси-

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена вивченню питань правового регулювання надання психіатричних і психотерапевтичних послуг та дослідженню особливостей здійснення приватної психотерапевтичної медичної практики. У статті проаналізовано нормативно-правове регулювання та визначено правові засади надання, зокрема приватних психіатричних та психотерапевтичних медичних послуг. Автором розкривається юридична природа певного виду медичних послуг як психіатрична та психотерапевтична допомога фізичним особам, яку надають державні амбулаторні та стаціонарні психіатричні медичні заклади, приватні психіатричні медичні заклади та фізичні особи-підприємці, котрі здійснюють медичну практику на підставі ліцензії.

Проаналізовано, що з метою забезпечення належного надання медичної допомоги фізичним особам як амбулаторними психіатричними закладами, так і приватними лікарями, дотримання гарантій медичної практики, захисту професійних прав медиків, забезпечення високого професійного рівня лікарів-психотерапевтів та вирішення питань дисциплінарної відповідальності лікарів в Україні діє медичне самоврядування. На цьому етапі розвитку приватної психіатричної та психотерапевтичної допомоги правові основи досліджуваного інституту вже наближені до визнаних міжнародних стандартів, що забезпечить надання професійної психіатричної та психотерапевтичної медичної допомоги будь-яким фізичним особам.

Ключові слова: психіатрична допомога, психотерапевтична допомога, психіатричний та психотерапевтичні послуги, психіатричний медичний заклад, медична практика, правове регулювання психотерапевтичної практики, приватна психіатрична та психотерапевтична медична допомога.

SUMMARY

The article is sanctified to the study of questions of the legal adjusting of grant of psychiatric and psychotherapy services and research of features of realization of private psychotherapy medical practice. In the article the normatively-legal adjusting is analysed and legal principles of grant are certain, in particular private psychiatric and psychotherapy medical services. Legal nature of certain type of medical services as psychiatric and psychotherapy help opens up an author to the physical persons, that is given by state ambulatory and stationary psychiatric medical establishments, private psychiatric medical establishments and physical persons-businessmen that carry out medical practice on a ground.

It is analysed, that with the aim of providing of the proper grant of medicare to the physical persons by both ambulatory psychiatric establishments and private doctors, the observance of guarantees of medical practice, protection of professional rights for physicians, providing of high professional level of doctors-psychiatrists and decision of questions of disciplinary responsibility of doctors in Ukraine operates medical self-government. On this stage of development of private psychiatric and psychotherapy help legal frameworks of the investigated institute are already close to the confessed international standards, that will provide the grant of professional psychiatric and psychotherapy medicare to any physical persons.

Key words: psychiatric help, psychotherapy help, psychiatric and psychotherapy services, psychiatric medical establishment, medical practice, legal adjusting of psychotherapy practice, private psychiatric and psychotherapy medicare.

хотерапевтичного впливу: Наказ МОЗ України від 15 квітня 2008 року № 199. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0577-08#Text>